

מסורת הש"ס

(א) וְכִי־כִי: כִּי ע"ש"י.
(ב) ע"ש"י: לְעֵיל ע"ש: ע"ל.
(ג) הַלְוִיָּהּ: (א) וְלֵוִי כֹהֵן.
(ד) וְלֵוִי כֹהֵן: ע"ש: כִּי.
(ה) לְעֵיל: ע"ש: כִּי.
(ו) לְעֵיל: ע"ש: כִּי.
(ז) לְעֵיל: ע"ש: כִּי.
(ח) לְעֵיל: ע"ש: כִּי.
(ט) לְעֵיל: ע"ש: כִּי.
(י) לְעֵיל: ע"ש: כִּי.
(יא) לְעֵיל: ע"ש: כִּי.
(יב) לְעֵיל: ע"ש: כִּי.
(יג) לְעֵיל: ע"ש: כִּי.
(יד) לְעֵיל: ע"ש: כִּי.
(טו) לְעֵיל: ע"ש: כִּי.
(טז) לְעֵיל: ע"ש: כִּי.
(יז) לְעֵיל: ע"ש: כִּי.
(יח) לְעֵיל: ע"ש: כִּי.
(יט) לְעֵיל: ע"ש: כִּי.
(כ) לְעֵיל: ע"ש: כִּי.

הגהות הב"ח

(א) ב"ח: רבא אחר פטור.
דהא לא קמיטין: (ג) שם.
ממאי לא קמיטין: (ד) שם.
(א) שם משמע: לא ידע.
לאיסורא דשבת ודע: (ה) שם.
ד"ה אלף וסי' לשל חולין.
ונמלך אחרת והיא של.
קדשים וסי' מלך זה ונמלך.
מחזיר אחר: (ו) שם.
באר: מלך מלך כון הבא על.
החזיר והביא עליו וזכר.
והוא על הנפשה: י"ב ע"י.
פקד ד' מיתות ד"ד:

לעזי רש"י

קריש"י: להחיר (סיב) או.
אריג (לחטור).
אורד"י: להשחית (לערוך).
את חוטי השתי לקראת.
האריגה.
לעז"ש: נירם (נר כמין).
עין בתקון: אריגה, שבו.
השתי עובר.

רבינו חננאל

והורנו לפרק פירוק.
אחר משום דקשיא דלא.
מיתוקמא סיפא: דהא.
מתניתין בב"ז אוקמי הכי,
ירושא בע"ז דקתי בשבת.
שחית בהעלם א', בשבת.
חייב ב' משא"כ בע"ז.
שאם יזבח וקטיר ויטיל.
בהעלם א' אינו חייב אלא.
אחת כ"י אמר. אבל סיפא.
דקתי בשבת משום שגג.
בלא מתכוין חייב משא"כ.
בשבת דפטור, בשאר מצות.
שלא נתכוין לאכילה דחייב.
כגון שהיה סבור שהוא.
שומן ואכלו ונמצא חלב,
כגון זה בשאר מצות.
הוא דחייב, אבל בשבת.
כי האי גונא נתכוין.
לחתוך בתלוש וחתכו.
ונמצא דמחזיר לקרקע.
פטור, ודחי אביי ואמר.
לא כי האי גונא לעולם.
אימא לך חייב, והיכי דמי.
שגג בלא מתכוין דבשאר.
מצות חייב ובשבת פטור,
כגון שנתכוין בכלייה דרוק.
וברעו ונמצא חלב, שא"פ.
שלא נתכוין לאכילה דחייב.
בשאר מצות, ובשבת.
כח"ג דנתכוין להגביה.
דבר תלוש והביהו ונמצא.
שחתכו מן המחזיר (פטור).
אבל אם נתכוין לחתיכה.
בעלמא חייב, (כגון) [וכ"ש].
בשאר מצות אם נתכוין.
לאכילה בעלמא [חייב].
וכד' נתמן דאמר המתעסק.
בתלובין ועבירות אע"פ.
שלא נתכוין חייב שכבר.

כלל גדול פרק שביעי שבת

עג.

עין משפט
נר מצוה

כו א מ"י פ"ב מהלכות
שגגות הלכה:
כו ב מ"י פ"א מהלכות
שבת הלכה ח:
כז א מ"י פ"א מהלכות
שבת הלכה א סג
לחין סה:

מוסף רש"י

ידיע לה לשבת במאי.
הלך כגון שגג, כסבור שגל.
ל"ט מלאכת מומרות (רע"ז).
בבחינוך, לחון.
קרקין: (סו).

מוסף תוספות

א. במתניתין: מוס' הל"ה.
ב. מותר ע"מ לקשור, פסקין.
ה"ל: פ"א ס"ג, א. וקטר חד.
כלומר: רש"י ט, ד. כמו.
ה"ל: פ"א ס"ג, א. דאי לא.
היה לה למפרך והא.
מותר שלא ע"מ לקשור.
הוא: מביא להלן עד:
א. פירוק: מוס' הל"ה.

רבינו חננאל (המשיך)

נהנה, והמתעסק בשבת.
פטור מלאכת מחשבת.
אסרה תורה. ור' יוחנן.
התם בפרק ארבע מיתות.
כדנתי אמר דאמר מתניתין.
קמיא, דהא ואמר ליה פוק.
תני לברא, דכל מתניתין.
דלא מיתוקמא ירשא וסיפא.
בחד טעמא לאו מתניתין.
תרצתהו, ור' יוחנן.
לשעמיה דאמר בסוף פרק.
המפקיד מאן דמורגס לי.
חבית אליבא דר' תנא.
מובילתא מאניה בתריה לבי.
מסותא, נתכוין לזרוק ב'.
זרוק ד' אמות, (רבא).
[יבד] אמר (חייב) [פטור].
אביי אמר (פטור) [חייב],
פשוטה היא, ומקשינן.
לברא מתניתין דקתי.
ארבעים חסר אחת, ואמר.
ר' יוחנן עלה שאם עשאן.
לאביי דאמר כי האי גונא.
על כל אחת ואחת, ולא.
חייב [כ"י], [קאן טעה].
בשעורין כגון זריקת ב'.
אמור זריקת ד' וכיוצא.
בהן, אלא לרובא דאמר כל.
כ"ג פטור הכי משכחת.
אליבא ד' יוחנן פשוטה.
יוחנן דאמר כיון ששגג.
בכרת אע"פ שהיו בלאו.
משכחת לה דידע דאיסור.
השתב בלאו, אלא לר"ל.
דאמר עד שישגוג בלאו.
וכרת הכי משכחת לה.
ושנין דידע לה בתחומין.
ואליבא ד' עקיבא כמו.
שאמרנו למעלה, דאביי.
אליבא ד' יוחנן פשוטה.
היא, אלא אפילו לר"ש.
לקיש כיון דסבר אביי.
לשכחותו למקצת האיסור.
בשגגת איסורו ונודמן לו כל.
האיסור חייב, כגון המתכוין.
לזרוק ב' אמות שהן מקצת.
איסורו כי האיסור ד' אמות,
ונתכוין לזרוק שתי מיתות.
ארבע (ניזוק) [ונודמן].
לו שורק ד' חייב, מוקים.
לה אליבא דר"ל במכיר.
את השבת באיסור מלאכות.
וידע (בשעורין) [בכלל],
ושגג בלאו בשעורין.
אבות מלאכות ארבעים.
חסר אחת.

א"ל לאו ירשא בע"ז וסיפא בשאר מצות. תימה לר"י דלוקמא
כולה בשאר מצות ומאי מה שאין כן בשאר מצות כגון שחט
זרק כחול דליתו חייב אלא אחת כדאמר אביי בפרק אחד דיני
ממונות (פאהרין לד') שם תעשה עשאן הכתוב עשיה אחת ור' אבהו
נמי דפליג מודה לרבי ישמעאל
בשמיטה חריקה ולר' עקיבא בהעלאת
חריקה דליתו חייב אלא אחת דמחז
קרא נפקי ושגג בלא מתכוין כגון
שמתכוין לשחוט בהמת חולין ויהי
נריך לשל חולין ונמצא (י) של קדשים
דכוחה בשבת נתכוין לחתוך תלוש
ונמצא מחזיר ולא היה נריך אלא
לתלוש דפטור דמלאכת מחשבת
צעין וי"ל דלא מניין לפרושי הכי
משמע דפטור בשבת לפי ששגג בלא
מתכוין דה"ג אפילו נתכוין למחזיר
זה ונמצא מחזיר אחר פטור דל"ן זה
מלאכת מחשבת וליכא לאוקמי נמי
דמיירי כשעשה מחשבתו כגון שהיה
נריך לחתוך מה שחתך אלא שהיה
סבור שהוא תלוש ונמצא שהוא מחזיר
הא ליכא למימר דה"ג אס פטור
לענין שבת מאשר חטא"ג אס פטור נמי
לענין חול ומיניה עוד קשה דלוקמא
כולה בשאר מצות כגון (י) נרצע לזכר
ורצע את הזכר והבא על הצהמה
והביא בהמה עליו דצין לאביי וצין
לר' אבהו לר' עקיבא אינו חייב אלא
אחת והשתא שגג בלא מתכוין
מיתוסק פטור דמיפטור בשבת מאשר
חטא"ג זה וכוונן שעשית מחשבתו וגבי
עירות לא מיפטור שכן נהנה:
העושה שני בתי נירין, נריך
לפרש למה פירש"י כאן
ובאורג"ט ובפסוק ובתופר ובכותב
שיעור טפי מבשאר:
הקושר והמתיר, י"ע אי
מחייב צמחית שלא
על מנת לקשור אי לא ומדלא מני ליה
דמני מוחק ע"מ לכחוד אין לדקדק
דכ"י נמי לא קמי סותר ע"מ לצנות
וצ"פ צמה מלילין (לש"ל לא): אמרין
בהדיא דצעין סותר ע"מ לצנות ולפי
מה שפירש רש"י בגמרא (דף עד):
דאי מתרמי ליה תרי קיטרי צנדי
הדדי צמחי ליה תרי צנדי ע"מ
ומניח חד' משמע דמחייב בלא על
מנת לקשור^א ולשון קטר לא משמע
כפירושו אלא ר"ח פירש וכן משמע
בירושלמי^ב כשנפק חוט בשני מקומות
ונקשר ממירין צ' הקשרים ומשליכין
לחן^א האלמעי וחוזרין וקשרין שני
הראשונים זה בזה ואין צו אלא קשר א'
ולפי זה משמע דצני מתיר ע"מ
לקשור והא דלא מני ליה צמחית ובסותר
פירשתי צפרק צ' (דף לא: ד"ה וסותר):
מכ"י

על מנת לקשור אי לא ומדלא מני ליה
דמני מוחק ע"מ לכחוד אין לדקדק
דכ"י נמי לא קמי סותר ע"מ לצנות
וצ"פ צמה מלילין (לש"ל לא): אמרין
בהדיא דצעין סותר ע"מ לצנות ולפי
מה שפירש רש"י בגמרא (דף עד):
דאי מתרמי ליה תרי קיטרי צנדי
הדדי צמחי ליה תרי צנדי ע"מ
ומניח חד' משמע דמחייב בלא על
מנת לקשור^א ולשון קטר לא משמע
כפירושו אלא ר"ח פירש וכן משמע
בירושלמי^ב כשנפק חוט בשני מקומות
ונקשר ממירין צ' הקשרים ומשליכין
לחן^א האלמעי וחוזרין וקשרין שני
הראשונים זה בזה ואין צו אלא קשר א'
ולפי זה משמע דצני מתיר ע"מ
לקשור והא דלא מני ליה צמחית ובסותר
פירשתי צפרק צ' (דף לא: ד"ה וסותר):
מכ"י
והמעבד את עורו והממחקו והמחתכו הכותב שתי אותיות והמוחק על
מנת לכתוב שתי אותיות הבונה והסותר המכבה והמבעיר המכה בפטיש
המוציא מרשות לרשות הרי אלו אבות מלאכות ארבעים חסר אחת:
גמ'
על מנת לקשור אי לא ומדלא מני ליה
דמני מוחק ע"מ לכחוד אין לדקדק
דכ"י נמי לא קמי סותר ע"מ לצנות
וצ"פ צמה מלילין (לש"ל לא): אמרין
בהדיא דצעין סותר ע"מ לצנות ולפי
מה שפירש רש"י בגמרא (דף עד):
דאי מתרמי ליה תרי קיטרי צנדי
הדדי צמחי ליה תרי צנדי ע"מ
ומניח חד' משמע דמחייב בלא על
מנת לקשור^א ולשון קטר לא משמע
כפירושו אלא ר"ח פירש וכן משמע
בירושלמי^ב כשנפק חוט בשני מקומות
ונקשר ממירין צ' הקשרים ומשליכין
לחן^א האלמעי וחוזרין וקשרין שני
הראשונים זה בזה ואין צו אלא קשר א'
ולפי זה משמע דצני מתיר ע"מ
לקשור והא דלא מני ליה צמחית ובסותר
פירשתי צפרק צ' (דף לא: ד"ה וסותר):
מכ"י

דסבור שומן הוא ואכלו, והיינו דשגג דסבור שומן הוא ולא נתכוין
לאכול חלב וחייב, ואף על פי דמתעסק הוא לרצא דהא לא מתכוין
לאכילת איסור חייב דאמר שמואל בכריתות (פ"ד דף ט'): כחלצין
ועריות מתעסק חייב שכן נהנה אכל
סיעתא לדריה דאמר נתכוין לחתוך
את התלוש וחתך את המחזיר פטור:
ואביי, אמר לך לעולם כי האי גוונא
אף בשבת חייב בלאו מתעסק הוא
והכי דמי מתעסק דשאר מצות
חייב קסבר רוק הוא שהיה חלב
נימוח וצלוו דלא איכין לאכילה
דיוק לאו צר אכילה הוא אלא בליעה
דמכ"י (א"י) עד בלעי רוקי ועלמה
צידו אכילה דהא לא איכין לאכילה
ודכומייהו לשבת דפטור נתכוין
להגביה ועלמה צידו חמיכה: דהא
לא איכין לזריקה דאיסור, ויהא
שוגג בשבת או צמלכה אכל זה אינו
שוגג לא בשבת ולא צמלכות אלא
מתעסק בדבר אחד של היתר ועלמה
צידו איסור: **ולריכא**, לאיפלוגי
בכולהו אף על גב דדמי להדדי:
דארצא בלע סתרי לא מודיק, וזה
שנתכוין לשמים וזרק ארבע נעשית
מחשבתו דהא יש ככלל ד' שמים
הלכך לאו מתעסק הוא: **דלא איכין**
לזריקה דארצא, ובזיר מהני לא
שם זריקה עלה: **אכל כסבור רה"י**
הוא וכו', דנתכוין לזריקה גמורה:
משכח לה, להאי שנתכמה תורת
כל הלכות שבת ממנו ואפילו הכי
חשיבא ליה כזדון שבת ושגגת
מלאכות לחיוביה אכל חטא כגון ידיע
ליה לשבת באיסורין וטעה בשעורין
שנתכוין לפחות מכשעור ועשה
כשעור דלכולן יש שיעור: **אלא לרצא**
דאמר פטור היכי משכח לה,
דמיחייב שום אדם על כל מלאכה
ומלאכה שהעולם אחד על כרחך
כזדון שבת ושגגת מלאכות הוא
דבעית לאשכוחיה והכא דאיעלימו
כולהו מנייה מאי זדון שבת איכא צמה
יכר לו שבת מאשר ימים:
מתני' הוורה, צרחת לרוע:
בזכור, פסולת צידו: **המקד**,
נפלה ונגמ' נפ"ץ פריך הי כולהו חטא
היא דלהפריש פסולת מתוך אוכל
נעשות שלשמן: **האופה**, לא הוה
צמסכן דלא שייך אלא צפת ופת לא
שייכא צמלכת המשכן אכל כולהו
קמייתא הואי צממנין של צפת חכלת
וארגמן ותולעת שני, וצגמרא" פריך
דשציק מנא מנצל דהוי צממניס
ונקט אופה, ושעורין של אלו כגורגרת
חוז מחורש דכלל שהוא לקמן בפרק
הבונה (דף קא): **הגוזז למר**, וכל
שאר מלאכות שייכי צמר של מלאכת
המשכן: **המלננו**, מכבסו צנער:
המנפלו, קריש"י צלע": **המיתך**,
אורד"י: **צמי נירין**, ל"ש שנתן
שני חוטין בתוך הציט ניר, ובגוזז
ובמלננו וכולהו אינך מפרש שיעורין
לקמן בפרק האורג"ט: **הפולע**, מנתק.
פעמים שש צמי חוטין יותר מדאי ונמתק מהן ומקלישן לזכור, והני כולהו ממיתך ואינך עד קושר ומתיר שייכי
ציריעות, ולקמן מפרש מאי קושר ומאי מתיר איכא: **האופה וקורע**, ציריעות הוא: **על מנת לפסור**, פעמים שהנכס עגול ואינו יכול לתפורו יפה אלא"כ
קורעו כדמפרש בגמרא"ל אכל קורע שלא לתפור לא הוי צמסכן: **האז אס הצני**, וכל מלאכת עורו ויבנה בתחשים למשכן בעריותיהן: **הפולחן**, לעזר:
ממחקו, מגרר שערו: **מחסכו**, מקלעו וממחקו לרצועות וסנדלים: **כופצ ומוחק**, לקמן (דף קא): מפרש למאי מייצא למשכן שכן רושמיין על
קריש המשכן לידע איזו בן זוגו וכותב אות צו ואות צו ומוחק פעמים שטעה: **מכנה ומצניע**, צאש שחתך הדוד של סממנין: **מכה**
כפטיש, הוא גמר כל מלאכה שכן אומן מכה בקורנס על הסדן להחליקו בגמר מלאכה ומתניתין נמי לא מחייב ליה אלא בגמר מלאכה: